

Očekávané výstupy v učebnici vzdělávacího oboru Člověk a jeho svět pro 1. ročník

Výstup RVP	Navržená témata a dílčí výstupy	Učivo	Přesahy a vazby
MÍSTO, KDE ŽIJEME	MOJE ŠKOLA • KDE BYDLÍM • MOJE CESTY		
Žák vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo.	Hovoří o tom, co očekává od školy. Orientuje se v budově školy. Popíše polohu a vysvětlí funkci vybraných místností školy. Uvede některé profese potřebné pro chod školy. Vysvětlí rozdíly mezi chováním během hodiny a o přestávkách. Popíše pozici v prostoru třídy: P–L, před–za.	Prostředí a činnosti ve škole, bezpečná cesta do školy.	Komunikace s dospělými ve škole. Popis uspořádání v prostoru je základem geometrie. Odpovědné občanství začíná v obci. Ochrana zdraví v dopravě.
	Uvede svou adresu. Porovná a najde rozdíly v bydlení a dostupnosti služeb mezi různými typy sídel. Popíše, kde a jak si mohou děti v okolí jeho bydliště hrát, sportovat a odpočívat. Uvede, kde lidé nakupují. Popíše pozici v obci: P–L, před–za. Vyjádří, co má v místě svého bydliště rád a co by chtěl změnit.	Prostředí domova, orientace v obci, význačné budovy.	
Žák rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí. Uplatňuje základní pravidla silničního provozu.	Popíše a při nácviu předvede správné chování chodce na chodníku a na krajnici, při přecházení vozovky na přechodu pro chodce a mimo něj. Vysvětlí význam světelných signálů pro chodce. Označí riziková místa na své cestě do školy a popíše, jak je bezpečně zvládnout.	Bezpečné chování v silničním provozu v roli chodce.	
LIDÉ KOLEM NÁS	JSEM JEDINEČNÁ BYTOST • MOJI SPOLUŽÁCI • MOJE RODINA • HOSPODAŘENÍ • JAK LIDÉ PRACUJÍ		
Žák projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků.	Vyjmenuje své dosavadní úspěchy a zvláštní dovednosti. Uvede alespoň tři věci, jež se mu na něm líbí. Na modelové situaci pojmenuje charakteristiky dětí a porovná podobnosti a rozdíly. Uvede tři věci, které má společné se svým spolužákem. Na modelové situaci popíše způsob vzdělávání dětí z různých částí světa. Porovná, co mají děti společného a čím se liší.	Sebezpoznání. Zdravé a vyrovnané sebepojetí.	Personální kompetence, osobnostní a sociální výchova. Soužití ve třídě – škola demokratického občanství. Etnické a kulturní diference. Zájem o život dětí v jiných zemích Evropy a světa a o jejich problémy.
Žák vyvodí a dodržuje pravidla soužití ve škole.	Na modelové situaci pojmenuje předpokládané pocity jejích účastníků. Dokáže zhodnotit konfliktní situace z hlediska různých účastníků. Navrhne způsob řešení konfliktu. Pozorně naslouchá druhým, uvede důležité údaje z vyprávění spolužáka. Uvede a zdůvodní pravidla třídy. Zhodnotí dodržování pravidel třídy za krátké období. Vysvětlí význam pravidel ve společnosti.	Soužití lidí, mezilidské vztahy, komunikace, chování lidí, pravidla.	
Žák rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi.	Uvede příklady potřeb, které dětem uspokojuje jejich rodina. Vysvětlí význam rodiny pro její členy. Uvede různé typy rodin (možnosti soužití). Pojmenuje příbuzenské vztahy v užší rodině.	Jedinec v rodině, příbuzenské a mezigenerační vztahy.	
Žák používá peníze v běžných situacích.	Dokáže přiřadit k malému obnosu peněz zboží, které lze za něj koupit. Analyzuje situaci, kdy se rozhoduje o kapesném, uvede výhody a nevýhody alternativ. Sestaví seznam potravin na každodenní nákup. Pojmenuje skupiny potravinářského zboží a dokáže zhruba odhadnout ceny základních potravin.	Hospodaření a nakupování, obchody, peníze.	Rozhodování o hodnotách (nákupech, spoření) je nástrojem rozvoje kompetence k řešení problémů.
Žák odvodí význam a potřebu povolání a pracovních činností.	Uvede profese, jež se podílejí na péči o les a na zpracování dřeva. U vybraných profesí popíše náplň práce. Popíše postup těžby a zpracování dřeva. Uvede příklady využití dřeva.	Práce, zaměstnání, pracovní postupy.	
LIDÉ A ČAS	TRVÁNÍ ČASU • HODINY • SLED UDÁLOSTÍ • DNY A TÝDNY • CYKLUS ROKU		
Žák využívá časové údaje při řešení situací v denním životě.	Hovoří o subjektivním vnímání času v různých situacích. Odhaduje trvání běžných denních činností. Čte hodiny. Určuje na ciferníku čtvrt, půl a celou hodinu. Přiřazuje k časovým údajům běžné denní činnosti.	Subjektivní vnímání času, orientace v čase a následnost událostí, čtení hodin, týdny, měsíce, roky, kalendář.	Pojmy celek, polovina a čtvrtina. Děje v přírodě i tradice svázané s rytmy času. Slunce a Země.
Žák rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti.	Dokáže uspořádat události podle vztahu dříve – později než... Vyjmenuje a seřadí jednotlivé části dne, přiřazuje k nim typické činnosti. Vyjmenuje dny v týdnu. Rozeznává měsíce v roce a přiřazuje je k ročním obdobím. Přiřadí charakteristické události k jednotlivým obdobím v roce.		

Výstup RVP

Navržená témata a dílčí výstupy

Učivo

Přesahy a vazby

ROZMANITOST PŘÍRODY

POZOROVÁNÍ STROMŮ • PLODY • LES • OVOCE A ZELENINA • PRVNÍ KVĚTY JARA • MOJE ZVÍŘÁTKO • JAK SE CHOVAT KE PSŮM • ZVÍŘATA DOMÁCÍ A VOLNĚ ŽIJÍCÍ • Z ČEHO JSOU VĚCI KOLEM NÁS • TŘÍDĚNÍ ODPADŮ

Žák pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích. Žák roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě.

Pojmenuje části stromu a označí rozdíly mezi dvěma druhy stromů. Rozpozná na základě určujících znaků běžně se vyskytující stromy (dub, buk, lípu, javor). Přiřadí k běžným listnatým stromům listy a plody. Vytvoří informační list o vybraném listnatém stromu. Vysvětlí fáze ročního cyklu v životě stromů.

Popíše vnitřní stavbu plodu známého ovoce (jablka). Vysvětlí význam semen. Najde u různých typů ovoce semena a označí, jak jsou uložena. U vybraných druhů zeleniny označí části rostlin, jež jíme. Popíše základní stavbu cibulovitých rostlin. Rozpozná jarní květiny (sněženky, krokusy, hyacinty, narcisy a tulipány). Uvede příklady dalších jarních květin typických pro lokalitu svého bydliště.

Žák vyjmenuje potřeby zvířátka, s nímž má zkušenost. Popíše péči o zvířátko. Uvede možné problémy, se kterými je nutné počítat při rozhodování o pořízení zvířátka. Popíše, jak se chová pes v různých situacích; uvede vhodné reakce člověka. Vysvětlí, co pes potřebuje. Rozpozná a pojmenuje rodiny domácích a volně žijících zvířat. Na příkladu popíše, jak se domácí zvířata chovají a co lidem dávají. Ze svého okolí uvede příklady využití produktů živočišného původu. U vybraných lesních zvířat popíše životní podmínky.

Rostliny a živočichové – znaky života, životní potřeby a projevy. Stavba rostlinného těla. Životní podmínky některých rostlin a zvířat. Základní společenstva – les. Opatrné a ohleduplné chování ke zvířatům, k lesu.

Environmentální výchova. Likvidace versus recyklace odpadu.

Žák provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti.

Žák určí materiál, z něž jsou vyrobeny předměty denní potřeby (kov, plast, dřevo, sklo...). Dokáže popsat vlastnosti těchto materiálů a určit další příklady jejich využití. Vede záznamy o svém zkoumání. Vysvětlí význam třídění / recyklace odpadů. Uvede zásady správného třídění odpadů. Na příkladech dokáže rozlišit odpady vhodné ke třídění, určí, do které skupiny odpadů patří.

Jednoduché pokusy. Látky a jejich vlastnosti – třídění běžných materiálů.

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

ZDRAVÁ VÝŽIVA • ZDRAVÉ ZUBY • LIDSKÉ TĚLO A JEHO FUNKCE • NEBEZPEČNÉ SITUACE

Uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle.

Jmenuje části lidského těla. Popíše části těla, jež se podílejí na smyslovém vnímání. Rozliší vjemy podle toho, kterými smysly je rozpozná. Popíše vývoj chrupu během života dítěte a dospělého. Vysvětlí funkci různých tvarů zubů při zpracovávání potravy. Popíše rizika pro zdraví zubů. Uvede zásady péče o chrup. Uvede základní potřeby dítěte a přiřadí k nim příklady jejich uspokojování. Uvede průvodní znaky běžných dětských nemocí. Uvede postup domácí léčby nemocí z nachlazení a význam jednotlivých opatření. Vyjmenuje pravidla zdravé výživy a uvede možné následky jejich nedodržování. Ze seznamu vybere potraviny, jež jsou potřebné pro zdravý vývoj dítěte. Dokáže sestavit jídelníček pro zdravou svačinu. Rozliší na příkladu režimu dne zdravé a nezdravé návyky. Vysvětlí, jak denní režim ovlivňuje zdraví.

Lidské tělo – popis viditelných částí. Chrup a péče o něj. Životní projevy a potřeby. Péče o zdraví – zdravá výživa, režim dne.

Personální a sociální kompetence – rozvoj schopností vnímat. Ohleduplnost k lidem se smyslovým postižením. Komunikace s cizími lidmi. Tělesná výchova – význam sportů a pohybových aktivit pro zdraví.

Dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných. Chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepřijemná, v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe a jiné dítě.

Určí možná nebezpečí při modelové situaci činnosti ve volném čase. Dokáže rozeznat situace, v nichž je nutné požádat o pomoc dospělé. V modelové situaci umí odmítnout komunikaci, která je mu nepřijemná.

Zdraví a nemoc. Prevence úrazů. Bezpečné chování v rizikovém prostředí

Klíčové kompetence a průřezová témata dle RVP ZV

Zaměření kompetence	Činnosti a učivo umožňující rozvíjení kompetence (strany učebnice)
k učení	Motivace k učení ve škole i mimo ni (5). Zásady chování při hodině (8). Kde je u nás knihovna, internet (13). Všude na světě se děti učí (27). Podmínky k učení pro mne i pro druhé (28–29). Znalosti jsou zdrojem pokroku (42). Reflexe učení (79). Průběžně: Pozorování, experimentování, záznam informací.
k řešení problémů	Rozhodování, výběr alternativ (35). Plánování pracovního postupu (44). Tabulka jako nástroj řešení úlohy (45). Jednání v nebezpečných situacích (78). Průběžně: Logické operace – třídění (kategorizace), přiřazování, uspořádání v logickém a časovém sledu.
komunikativní	Komunikace ve škole s dospělými, se spolužáky (8, 28–29). Komunikace se zdravotníky – význam terminologické přesnosti (73). Komunikace s cizími lidmi, v nebezpečných situacích. (78) Průběžně: Práce ve dvojicích, skupinové a kooperativní formy práce – komunikace při plnění společného úkolu.
sociální a personální (spolupráce a úcta)	Bezpečnost v dopravě (10–11, 14–17). Bezpečnost vzhledem ke zvířatům (49, 51). Nebezpečí úrazu, nebezpečí ze strany cizích lidí (78). Zdravá výživa (38). Zdravý chrup (39–41). Režim dne (68). Zdraví, nemoc (73–75). Sebepečení, sebeúcta (24–26). Empatie, projevování citů (30). Ochrana přírody (46–47, 61). Průběžně: Práce ve dvojicích, skupinové a kooperativní formy práce. V grafice lidé s postižením. Odlišná etnika.
občanská	Naše obec (10–13). Pravidla soužití ve škole (8, 28–29), v rodině (31–34). Empatie, projevování citů (30). Rozdíly mezi lidmi jsou normální (24–27, 32–33). Průběžně: V grafickém doprovodu lidí s postižením, odlišná etnika.
pracovní	Sebepoznání (24–25). Profese ve škole (6–7). Profese v primární sféře ekonomiky – les, dřevovýroba. Profese, náplň práce, příprava na ni (58–59). Plánování pracovního postupu (44). Průběžně: Samostatná práce, spolupráce, autoevaluace.

Zaměření průřezového tématu	Činnosti a učivo umožňující naplňování tématu (strany učebnice)
osobnostní a sociální výchova	Poznávání – uvědomuji si svoje smysly a učím se je lépe využívat (76–77). Sebepoznávání – nikdo není jako já (24). Psychohygienu – zdravý den (68), co potřebujeme k životu (74). Poznávání lidí – každý jsme jiný (25), všímáme si pocitů druhých (30). Řešení problémů a rozhodovací dovednosti – jak hospodařit s kapesným (35).
výchova demokratického občana	Občanská společnost a škola – společná tvorba pravidel třídy, pravidla jsou důležitá (28–29). Občan, občanská společnost a stát – žijeme v obci (10–13).
výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	Objevujeme Evropu a svět – děti jako já (27).
multikulturní výchova	Kulturní diference – každý jsme jiný (25), s každým mám něco společného (26). Multikulturalita – děti jako já (27).
environmentální výchova	Ekosystémy – les (54). Základní podmínky života – co potřebujeme k životu (74), co potřebují zvířata k životu (48–49). Lidské aktivity a problémy životního prostředí – kde bydlím (12), třídíme odpad (46–47), člověk a les (58–61).
mediální výchova	Média ve společnosti – kde mám přístup do knihovny, k internetu (13).